

JULIE KIBLER

EL QUE HAURIA POGUT SER



Empúries

narrativa

Julie Kibler

El que hauria
pogut ser

Traducció d'Albert Torrecasana

Editorial Empúries

Barcelona

Títol original: *Calling Me Home*
© Julie Kibler, 2013

Primera edició: maig del 2014

© de la traducció: Albert Torrecasana Flotats, 2014

© d'aquesta edició: Grup Editorial 62, s.l.u.,
Editorial Empúries
info@grup62.com
www.editorialempuries.cat

Fotocomposició: Víctor Igual
Impressió: Reinbook

DIPÒSIT LEGAL: B. 8.505-2014
ISBN: 978-84-9787-409-0

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47).

Tots els drets reservats.

MISS ISABELLE, PRESENT

El dia que vaig conèixer la Dorrie, fa cosa de deu anys, li vaig fer un paper ben galdós. Com més gran et fas, menys atenció pares al que dius. O potser ja no hi dónes importància. La Dorrie ho va atribuir al color de la seva pell. No és veritat. Sí que estava empipada, però només perquè la meva perruquera —ara en diuen esteticista, o estilista, que sona molt pedant— m'havia abandonat. Vaig caminar fins a la perruqueria —un esforç gens menyspreable quan ets gran— i a l'entrada em van dir que la noia que em pentinava a mi havia plegat. Vaig parpellejar, nerviosa i contrariada, mirant de pair la notícia, mentre la noia de l'entrada donava un cop d'ull a l'agenda.

—Però la Dorrie té un forat —va afegir, amb un somriure estrany—. La podria agafar de seguida.

Al cap d'un moment, la Dorrie em va cridar i, no ho negaré, el seu aspecte em va sobtar: si la vista no em fallava, era l'única afroamericana que hi havia. Però el problema no era aquest, sinó el canvi. No m'agradava canviar. No volia algú que no sabés com m'agradava que em pentinessin. Algú que em lligués la capa massa fort al voltant del coll. Algú que toqués el dos sense avisar. Vaig necessitar un moment per asserenar-me i es devia notar. Fins i tot a vuitanta anys m'agradava la meva rutina, i com més gran em faig, més importància té. Imagineu-vos ara, que estic a tocar dels noranta.

Noranta. Sóc prou vella per ser la besàvia de cabells blancs de la Dorrie. Com a mínim. Fins aquí, res estrany. Però, i la Dorrie? Segurament ni tan sols li ha passat pel cap que s'ha convertit en la filla que mai he tingut. Durant molt de temps, quan li costava trobar una feina fixa, la vaig seguir d'un saló a l'altre. Ara és més feliç i té un negoci propi, però em continua venint a casa, tal com faria una filla. Quan ve, sempre xerrem. Al principi, quan amb prou feines ens coneixíem, només parlàvem de qüestions banals. Del temps. De les notícies. Dels serials i els concursos que m'agradaven a mi, i dels programes de telerealitat i les comèdies de situació que li agradaven a ella. Qualsevol cosa per distreure'ns mentre em rentava els cabells i em pentinava. Però a mesura que passa el temps, quan veus la mateixa persona una setmana rere l'altra, un any rere l'altre, durant una hora pel cap baix, no és estrany que acabis tocant qüestions més profundes. La Dorrie em va començar a parlar dels seus fills, del sonat del seu exmarit, de les ganes que tenia d'obrir una perruqueria pròpia i de l'esforç que demanava una empresa com aquella. I jo sé escoltar.

A vegades ella també em feia preguntes. Quan va començar a venir a casa i ens vam habitar a la rutina, em preguntava sobre els quadres de les parets o sobre els records que tenia aquí i allà. Aquestes explicacions no costaven gaire de donar.

És curiós que a vegades trobes un amic en un lloc ben corrent i gairebé de seguida hi pots parlar de qualsevol cosa. Tot i així, en la majoria dels casos, després de l'entusiasme inicial, t'adones que no teniu res en comú. Amb altres, en canvi, penses que no passareu mai del grau de coneguts, perquè al capdavant sou molt diferents. Però llavors hi ha alguna cosa que et sorprèn, que dura més del que havies previst, i hi comences a confiar; i la relació de mica en mica es va consolidant, fins que t'adones que coneixes aquella persona gairebé més bé que a qualsevol altra; que us heu convertit en amigues de veritat.

Entre la Dorrie i jo va passar això. Qui s'hauria afigurat que al cap de deu anys no tan sols continuaria sent la seva clienta, sinó tantes altres coses? Que no només parlàriem dels nostres programes de tele preferits, sinó que arribàriem a mirar-los juntes? Que ella buscaria excuses per venir-me a veure més dies a la setmana i que em demanaria si volia que em fes algun encàrrec, si em faltaven ous o llet, o si volia que m'anés al banc? O que jo, quan vaig amb el carro pel supermercat —després que m'hi hagi acompanyat el servei de transport adaptat—, agafi un paquet de sis llaunes de la seva beguda predilecta perquè tingui alguna cosa amb què es pugui remullar la gola abans d'ocupar-se dels meus cabells?

Una vegada, fa uns quants anys, em va començar a dir una cosa i, amb cara d'avergonyida, va callar a mitja frase.

—Què? —li vaig dir—. Se t'ha empassat la llengua el gat? És inaudit, això.

—Ai, Miss Isabelle, és que em sembla que no li interessarà. Deixem-ho córrer.

—Molt bé —vaig dir. No m'ha agradat mai arrencar les paraules a algú que no vol parlar.

—En fi, si hi insisteix... —Va fer un somriure d'orella a orella.— Dijous a la tarda l'Stevie actuarà en un concert de l'escola. Farà un solo... de trompeta. Ho sap, oi, que toca la trompeta?

—Com vols que no ho sàpiga, Dorrie? Fa tres anys que me'n parles, des que va fer les proves.

—Té raó. És que quan es tracta de la meva canalla, me'n sento tan orgullosa que m'embalo. En fi, li agradaria acompanyar-m'hi? A veure com toca?

Hi vaig rumiar un moment. No pas perquè no hi volgués anar, sinó perquè em vaig sentir una mica aclaparada. Em costava recuperar la veu.

—No passa res, Miss Isabelle. No s'hi senti obligada. No m'ofendrà pas si...

—No! M'agradaria molt. De fet, no se m'acudeix res millor per fer aquest dijous.

Va esclafir a riure. La veritat és que jo amb prou feines sortia de casa i, a més, aquell any, els programes que els dijs a la nit feien a la tele eren força avorrits.

D'aleshores ençà, l'he acompanyat sovint quan els nens protagonitzen algun acte especial. El pare, no cal dir-ho, gairebé no s'hi presenta mai. Normalment, també ve la mare de la Dorrie i fem petar la xerrada, tot i que en el fons m'agradaria saber què en pensa, de la meva presència. M'observa amb aire encuriolit, com si no se li acudís cap motiu pel qual la Dorrie i jo puguem ser amigues.

Però encara hi ha moltes coses que la Dorrie no sap. Coses que no sap ningú. Però, si les hagués d'explicar a algú, segurament les hi explicaria a ella. No en tinc cap dubte, de fet. I em sembla que ha arribat l'hora. Estic convençuda que ella, sobretot ella, no em jutjarà, no qüestionarà la manera com es van succeir els esdeveniments ni les seves conseqüències.

És per això que li he demanat que m'acompanyi amb cotxe des de Texas fins a Cincinnati, travessant mig país, perquè m'ajudi a resoldre una cosa. L'orgull no m'impedeix admetre que no ho puc fer sola. Me n'he sortit prou bé d'ençà que tinc memòria. Però, això? No. Sola no podria. I tampoc no em ve de gust. Vull la meva filla amb mi. Vull la Dorrie.

DORRIE, PRESENT

Quan vaig conèixer Miss Isabelle, més aviat em va semblar Miss *Miserabelle*, i no exagero. Però no vaig pensar que fos racista. Si he de ser sincera, era l'última cosa que se m'hauria acudit. Potser sí que semblo jove —millor per a mi, ves—, però la veritat és que ja fa temps que em dedico a aquesta feina. Ai, si sabéssiu les històries que expliquen les arrugues del voltant dels ulls tancats de les meves clientes, la tensió que acumulen al crani quan els hi faig fregues amb el xampú, l'estat dels cabells que arrisso. Vaig saber gairebé a l'instant que Miss Isabelle arrossegava problemes més importants que la preocupació pel color de la meua pell. Encara que fos una vuitantina que feia goig, darrere aquella façana s'amagava alguna cosa fosca que li impedia estovar-se. Però jo no he estat mai de les que insisteixen per saber tots els detalls. Havia après que les persones parlen quan estan preparades. Al cap dels anys, Miss Isabelle es va convertir en molt més que una clienta. Es va portar molt bé amb mi. Jo no ho havia expressat mai en veu alta, però en alguns aspectes em feia més de mare que la que Déu em va concedir. Quan m'assaltava aquest pensament, m'ajupia, no fos cas que em caigués un llamp.

De tota manera, el favor que em va demanar Miss Isabelle em va agafar desprevinguda. És veritat que de tant en tant l'ajudava: li feia encàrrecs o li arreglava alguna coseta de la casa que

se li havia espatllat, tasques massa insignificants per als experts en la matèria, sobretot si coincidia que jo era allà. No li vaig demanar mai ni un centau. Ho feia perquè em venia de gust, però m'imagino que, mentre em pagués com a clienta —encara que fos la meva «clienta especial»—, sempre hi podia haver la petita sensació que eren una mena d'extensió de la meva feina.

Allò d'ara, en canvi... Allò era important. I diferent. No m'havia dit si em pagaria res. Amb tot, no tinc cap dubte que, si jo li hagués demanat alguna compensació, ella s'hi hauria avingut. Tot i així, sempre em va fer l'efecte que aquella petició era alguna cosa més que un encàrrec. No era que necessités algú que la portés del punt A al punt B i que jo fos l'única persona que se li va acudir. Ni de bon tros. Volia que hi anés jo; perquè era qui era. Ho vaig tenir tan clar com que a la nit surt la lluna, encara que a vegades no la veiem.

Quan m'ho va demanar, li vaig posar les mans a les espatlles durant una estona.

—No ho sé, Miss Isabelle. N'està segura? Per què jo? —Feia cinc anys que l'anava a pentinar a casa, d'ençà que, arran d'una caiguda, el metge li havia dit que no podia conduir. No l'hauria deixat mai a l'estacada només perquè no es podia desplaçar. A més a més, m'hi sentia força unida.

Em va observar pel mirall de l'antic tocador on cada di-lluns muntàvem la nostra paradeta provisional. Aquells ulls d'un blau argentat —cada any més grisos, a mesura que se li esgotava el blau de la joventut— van fer alguna cosa que jo no havia vist durant els anys que feia que li tallava, li arrissava i li modelava els cabells. Primer li van espurnejar. Després se li van humitejar. Vaig tenir la sensació que les meves mans eren terrossos d'argila amarats per aquelles llàgrimes, i ni les vaig poder apartar ni em vaig saber convèncer per estrènyer-li una mica més les espatlles. De tota manera, ella no ho va fer perquè jo fos conscient de les seves emocions. Miss Isabelle sempre havia estat molt forta.

Va desviar l'atenció i va allargar la mà cap al petit didal de plata que jo li havia vist al tocador des del primer dia que havia anat a casa seva. No se m'havia acudit mai que pogués tenir un significat especial, sobretot en comparació dels altres records que tenia a casa. Ben mirat, només era un didal.

—Poques vegades a la vida havia estat tan segura d'alguna cosa —va dir per fi, i es va guardar el didal al palmell de la mà. Però va passar per alt la part del «per què jo». I llavors vaig entendre que, per petit que fos, aquell didal tenia una història al darrere—. Va, que el temps vola. Acaba'm de pentinar, que farem plans, Dorrie.

N'hi ha que potser l'haurien trobat massa manaire, però no ho feia a posta. La seva veu em va alliberar les mans i les vaig fer lliscar cap amunt per cargolar un floc de cabells al voltant del dit. Tenia els cabells del mateix color que els ulls. Se m'estenien damunt la pell com l'aigua damunt la terra.

Més tard, a la perruqueria, vaig fullejar l'agenda. Hi vaig consultar la setmana que m'esperava i hi vaig trobar molts forats. Pàgines tan buides que em van fer venir mal de cap. Entre les èpoques de més tràfec s'imposa la tranquil·litat. Res de pentinats sofisticats amb vista a les vacances. Encara faltaven un mes o dos per als recollits dels balls de final de curs i per a les extensions de les reunions familiars. Tot es reduïa al més habitual: homes que volien els cabells més curts o rapats, noies que demanaven tallades rectes i dones que entraven un moment perquè els repassés el serrell de franc. La meva vida era més fàcil quan decidien no potinejar-se el pentinat.

Podia endarrerir els nois. Em deixarien els bitllets de vint al taulell com sempre, acabats de sortir del caixer, independentment de quan els pogués fer, contents de no haver d'explicar a algun desconegut com volen que els tallin els cabells.

Fins i tot podia fer unes quantes trucades per si volien passar aquella mateixa tarda —normalment els dilluns no obria—. L'avantatge de tenir un negoci propi era que podia posar les normes que volgués i, si em venia de gust, obrir els dies que normalment tancava. El millor de tot era no tenir ningú a sobre, ningú disposat a escridassar-me o, pitjor encara, a acomiadar-me per haver tocat el dos sense avisar.

A més a més, si me n'anava amb Miss Isabelle, la mare es podia quedar amb la canalla. M'ho devia —tenia un sostre gràcies a mi— i, a més a més, l'Stevie i la Bebe ja eren prou grans. La mare s'havia de limitar a veure'ls desfilar quan entraven o sortien de casa, a trucar al 911 si es calava foc o a fer venir el lampista si s'inundava el quarto de bany. Déu me'n guard.

Se'm van acabar les excuses. A més a més, tot sigui dit, m'aniria bé passar un temps lluny de casa. Tenia unes quantes cabòries. Coses que demanaven una reflexió.

I semblava que Miss Isabelle em necessitava de veritat.

Vaig començar a fer trucades.

Al cap de tres hores, ja m'havia organitzat la clientela i m'havia assegurat que la mare em vigilaria els nens. Només havia de fer una altra trucada. Vaig allargar el braç per agafar el mòbil, però la mà se'm va aturar a mig camí. El que tenia amb en Teague era tan nou —tan fràgil— que ni tan sols l'havia esmentat a Miss Isabelle. Gairebé em feia por esmentar-me'l a mi mateixa. En què devia estar pensant per voler donar una oportunitat a un altre home? Havia perdut el seny? Vaig intentar recuperar-lo i tornar-lo a entaforar dins el meu crani tossut.

No me'n vaig sortir.

El telèfon de la perruqueria va començar a sonar i em va arrencar dels meus pensaments.

—Dorrie? Ja estàs fent les maletes? —va cridar Miss Isabelle, i em vaig apartar l'auricular de l'orella d'una revolada, fins al punt que de poc no el llanço a l'altre extrem del petit

local. Què ho feia que la gent gran, quan parlava per telèfon, bramés com si el seu interlocutor també sordegés?

—Com anem, Miss Izzy-belle? —A vegades no me'n sabia estar i jugava amb el seu nom. De fet, jugava amb el nom de tothom. De les persones que em queien bé, si més no.

—Dorrie, et vaig avisar...

Em petava de riure, jo. Miss Isabelle respirava amb dificultat, com si fes força contra la maleta per tancar-ne la cremallera.

—Em sembla que em podré organitzar l'agenda —vaig dir—. Però no, encara no estic fent les maletes. Ben mirat, m'ha trucat a la perruqueria. Ja sap que no sóc a casa.

Jo li havia dit una infinitat de vegades que no m'importava que em truqués al mòbil, però, per poc que ella em fes a la feina, em trucava al fix de la perruqueria.

—No tenim gaire temps, Dorrie.

—D'acord, d'acord. Per cert, quants quilòmetres hi ha d'aquí a Cincinnati? Ah, i m'ha de dir què vol que porti.

—D'Arlington a Cincy hi ha uns mil cinc-cents quilòmetres. Dos dies ben bons per anar i dos per tornar. Espero que no t'espanti, però és que no suporto volar.

—Cap problema. Jo, Miss Isabelle, ni tan sols he posat els peus en un avió. —I tampoc no havia fet plans perquè aquella situació canviés en un futur immediat, encara que visqués-sim a quinze quilòmetres encara no de l'aeroport de Dallas-Fort Worth.

—I amb el que portaries a qualsevol altre lloc ja n'hi haurà prou. Això sí... Tens cap vestit?

Vaig riure entre dents i vaig fer que no amb el cap.

—Es pensa que em coneix, oi?

La veritat és que ella gairebé sempre m'havia vist amb la roba que duia per treballar: samarretes i texans, roba senzilla però polida, i sabates que no em destrossaven els peus després d'haver-me passat vuit hores al dia dreta, i una bata negra

que em conservava la roba seca i sense cabells. L'única diferència que hi havia entre la meva indumentària de feina i la meva roba era la bata. Per tant, la pregunta tenia fonament.

—Doncs, ves per on, en tinc un o dos, de vestits —vaig dir—. Ara bé, deuen estar embolicats amb un plàstic de la bugaderia, envoltats de boletes de naftalina i entaforats al fons de l'armari. I potser ja faig dues talles més, però la qüestió és que els tinc. Per què el necessitaré, un vestit? On anem? A un casament?

No hi havia gaires actes en què no passessis amb uns pantalons ben bufons i alguna cosa de mudar a dalt. Només se me n'acudien un parell. Llavors el silenci de Miss Isabelle em va deixar clar que havia posat el dit a la llaga. Vaig fer una ganyota.

—Ostres, em sap greu. No en tenia ni idea. No ho ha dit pas, que...

—Sí. Anem a un enterrament. Si no tens res per a l'ocasió, ja pararem pel camí. Estaré encantada de...

—No, i ara, Miss Isabelle. Ja trobaré alguna cosa. Tot el que he dit de les boles de naftalina era broma. Gairebé tot, si més no.

Mentre continuava sentint de fons com es feia la maleta, vaig fer un esforç per recordar què tenia exactament que pogués portar en un enterrament. No res. Però quan tornés a casa podia anar un moment a JCPenney. Miss Isabelle havia fet moltes coses per mi: em donava propines generoses quan la pentinava i extres cada vegada que s'empescava una bona excusa. També m'oferia un entrepà ben bo quan jo no tenia temps de menjar abans de pentinar-la i era la meva vàlvula d'escapament quan els meus nanos em feien parar boja. Però, per molt unides que ens sentíssim, jo no hauria permès mai de la vida que em comprés un vestit. Allò era excedir-se. Però, per què no m'ho havia dit abans, que anàvem a un enterrament? Era un detall important. De fet, era un detall crucial. Quan havia dit que havia de resoldre unes coses, jo havia

donat per fet que es referia a documents que havia de firmar en persona o a la venda d'alguna propietat. Una qüestió personal. Res que fos tan transcendent com un enterrament. I volia que fos jo qui l'hi acompanyés... Jo estava convençuda que Miss Isabelle era la clienta que coneixia més bé —al capdavall, era la meva clienta especial—, però de sobte tornava a semblar la dona misteriosa que feia uns quants anys s'havia assegut per primera vegada a la meva cadira, amb un pes tan feixuc a dins que ni tan sols em veia amb cor d'especular sobre el seu passat.

En el transcurs dels anys, Miss Isabelle i jo havíem compartit més hores de conversa de les que podria comptar. Tanmateix, en aquell moment vaig pensar que, encara que ella m'importés i que ella confiés en mi perquè l'acompanyés en aquell viatge, jo no sabia res de la seva infantesa, res dels seus orígens. Com era que no li havia fet aquelles preguntes? Havia d'admetre que em picava la curiositat, tot i que normalment deixava la resolució dels misteris per als que sortien a la tele. Enginyar-se-les per pagar les factures ja era un misteri prou insondable per a mi.

Miss Isabelle ja devia haver acabat de fer les maletes i em va despertar de la meva fantasia de 007.

—Podem marxar demà, doncs? A les deu en punt del matí? Era just però factible.

—Sí, senyora. A les deu en punt.

Tenia el temps just, però me'n sortiria. A més a més, presentia que tot el que d'entrada només semblaven detalls tècnics ara començaven a adquirir importància.

—Agafarem el meu cotxe. No entenc que els joves pugueu conduir les llaunes que conduïu. No hi ha res entre vosaltres i la carretera. És com pilotar una bola de paper d'alumini.

—Alto aquí. El paper d'alumini rebota. Una mica, si més no. Dit això, xalaré de valent sent la timonera del seu senyor vaixell. —Llàstima que els reproductors de CD encara fossin

opcionals l'any 1993, quan es va comprar aquell Buick tan bufó. I jo havia llençat totes les cassetes.— Ah, Miss Isabelle, i em sap greu que...

—Fins demà al matí, doncs. —Em va interrompre a mitja frase. Era evident que encara no estava preparada per parlar de les particularitats de l'enterrament. I com que jo era com era, no tenia cap intenció de furgar-hi.

—Gasolina? —va dir Miss Isabelle l'endemà al matí, quan estàvem a punt d'arrencar.

—Sí.

—Oli? Cinturons? Filtres?

—Sí, sí i sí.

—Refrigeris?

Vaig fer un xiulet.

—Sí en majúscules.

Havia arribat a casa de Miss Isabelle una hora abans de la que havíem acordat per portar un moment el cotxe a un taller Jiffy Lube. Li van fer una revisió ràpida i després vaig parar a fer benzina i a comprar quatre coses. La llista de refrigeris de Miss Isabelle per afrontar el viatge havia durat més d'un quilòmetre i mig.

—Ostres —va dir després, fent espetegar els dits—. M'he descuidat una cosa. Hi ha aquell Walgreens al final del carrer.

Què dimonis podia necessitar amb tanta urgència que ens obligués a desviar-nos quan ni tan sols havíem sortit de la ciutat? Vaig fer marxa enrere per baixar el camí d'entrada de la casa de Miss Isabelle i vaig sortir al carrer. A la cantonada, em vaig esperar molta estona, carregant-me de paciència per deixar passar els cotxes, fins que vaig veure un espai prou llarg i clar per incorporar-me al trànsit.

—Si condueixes així tota l'estona, no arribarem mai —em va dir Miss Isabelle, avaluant-me amb la mirada—. Et penses

que perquè acompanyes una dona gran a un enterrament també has d'actuar com una dona gran?

Vaig riure per sota el nas.

—No volia que li pugés la pressió tan aviat, Miss Isabelle.

—Ja me n'encarregaré jo, de la meva pressió. Tu procura arribar a Cincy abans de Nadal.

—Sí, senyora. —Vaig fer una salutació militar i vaig prémer l'accelerador.

M'agradava veure-la tan temperamental com sempre —al capdavant, la mort no era una circumstància feliç—. De fet, encara no m'havia explicat els detalls de la història; s'havia limitat a dir-me que havia rebut una trucada i que li havien demanat si podia assistir a un enterrament a prop de Cincinnati, a Ohio. I, evidentment, no podia viatjar sola.

Al Walgreens, es va treure un bitllet arrugat de deu dòlars de la cartera.

—N'hauries de tenir prou per comprar un parell de revistes de mots encreuats.

—Ho diu de debò? —La vaig mirar bocabadada.— Mots encreuats?

—Sí. I no em miris d'aquesta manera. Em conserven la lucidesa.

—I pensa fer-los durant el viatge? Vol pastilles contra el mareig, també?

—No, gràcies.

Un cop a dins, vaig estudiar les lleixes de les revistes i vaig trobar que em faltava informació. Em vaig decantar per una revista amb la lletra grossa —«de lectura fàcil»— i una altra de normal. Vaig pensar que així m'assegurava el tret i que m'estalviaria un altre viatge a la botiga. On s'és vist que algú comprés aquelles revistes si no era per entretenir-s'hi a l'hospital? Tot i que, pensant-hi bé, vaig recordar que la meua àvia també feia mots encreuats quan jo era petita. Vaig suposar que era una activitat pròpia de la gent gran.